

Силабус
навчальної дисципліни
«Інституціональна економіка»

Ступінь вищої освіти – перший
(бакалаврський)

Галузь знань 07 «Управління та
адміністрування»

Спеціальність 071 «Облік і
оподаткування»

Освітньо-професійна програма
"Податкове консультування"

Статус дисципліни: вибіркова

Рік навчання: 1, семестр 1

Кількість кредитів: 4 (120 год.)

Мова викладання: українська.

Підсумковий контроль –
диференційований залік.

Форма проведення занять – лекційні та
семінарські заняття, самостійна та
індивідуально-консультаційна робота,
розгляд та аналіз ситуаційних завдань,
кейсів, застосування інформаційних
технологій та елементи дистанційного
навчання у системі Moodle.

Назва курсу	«Інституціональна економіка»
Викладач	Максименко Іван Андрійович , доцент, к.філос.н., доцент кафедри економічної політики та сталого розвитку
Контактний тел.	+380679915429
E-mail:	ivan_maksymenko44@ukr.net
Консультації	Четвер, з 13:00-14:00, каб.253 Онлайн-консультації – за потребою

1. Анотація курсу

Мета навчальної дисципліни «Інституціональна економіка» - сформувати у здобувачів вищої освіти базові уявлення про сутність, зміст та еволюцію інституціонального напрямку в економічній теорії, відмінні риси і особливості методології інституціональних досліджень, фундаментальні засади теорій інституціоналізму та їх засновників, інституціональні особливості поведінки фірми і держави як економічних суб'єктів, можливості використання основних результатів досліджень інституціональної теорії в реальній практичній діяльності на різних рівнях і етапах розвитку економічної системи.

Завдання навчальної дисципліни «Інституціональна економіка»:

- розглянути основні поняття інституціональної економіки, розкрити можливості їх застосування для аналізу інститутів економіки міст та регіонів;

- показати, що розвиток ринкової економіки вимагає адекватних інституціональних механізмів, створення яких є складним і тривалим процесом, що ці механізми практично не піддаються запозиченню;

- допомогти здобувачам сформуванню глибокого розуміння як функціонує економіка міста, регіону, які стимули створює інституціональне середовище, як інститути впливають на поведінку людей, а отже, і на зростання добробуту населення міст та регіонів;

- навчити студентів розуміти проблеми, які виникають при взаємодії людей, можливі способи їх вирішення, що ґрунтуються на використанні не тільки формальних правових інструментів, але і неформальних механізмів.

Методи та форми навчання:

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає викладання матеріалу у вигляді: бесіди, диспутів, лекцій, пояснювально-ілюстративного методу.

Основними формами навчання є: лекції (4 год.), семінарське заняття (2 год.), індивідуально-консультативна робота під керівництвом викладача (2 год.), самостійна робота здобувача вищої освіти (82 год)..

Для усвідомлення навчальних завдань, загального розвитку особистості, професійної підготовки передбачається використання таких методів навчання як словесний, наочний; методів організації пізнавальної діяльності (частково-пошуковий, дослідницький); методів стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); методів контролю та самоконтролю (усний, письмовий, тестування тощо).

Організація поточного та підсумкового контролю знань.

Метою поточного контролю є забезпечення систематичної роботи здобувачів вищої освіти над вивченням дисципліни, виявлення рівня теоретичних знань та практичних навичок, поглиблення самостійної роботи шляхом індивідуальної підготовки.

Поточний контроль знань здійснюється у таких формах:

- самостійне опрацювання теоретичних основ навчальної дисципліни; - вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

- контроль систематичності та активності роботи по самостійному опрацюванню тем;

- виконання домашніх завдань, що винесені на поточний контроль;

- систематизація вивченого матеріалу перед підсумковим контролем.

Поточний контроль здійснюється на підставі виконання двох модульних завдань, індивідуальної й самостійної роботи здобувачів вищої освіти і оцінюється в 50 балів.

2. Формат курсу – лекції, семінарські, самостійна та індивідуально-консультаційна робота.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання із врахуванням резервів та можливостей інноваційного розвитку внутрішнього середовища міста та регіону на основі широкого використання сучасних інформаційних технологій, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного віку (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності) інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності:

Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку

Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.

4. Результати навчання

Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань

Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин (денна/заочна)
лекції	32 / 4
семінарські заняття	28 / 4
самостійна робота	58 / 110
індивідуально-консультаційна робота	2 / 2

6. Технічне і програмне забезпечення – мультимедійне забезпечення.

7. Політика курсу - дотримання академічної доброчесності відповідно до «Кодекс академічної доброчесності Державного податкового університету» (Наказ ДПУ від 05.07.2023 р. № 812).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає самостійне виконання завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: перескладання модулів відбувається із дозволу декана факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Змістові модулі	Лекції (год.)	Семінари (практич.) заняття, (год.)	Інд.-конс. роб. під керів. викладача	СРС (год.)	Всього год.
МОДУЛЬ 1. Інститути, трансакційні витрати, економічна теорія прав власності, контрактні відносини						
ЗМ 1(Теми 1-5)						
T.1	Інституціоналізм як напрям економічної теорії: становлення, напрямки досліджень	/2	/-	/2	/	/14
T.2	Інститути, правила, норми та їх роль в регулюванні поведінки	/-	/-		/	/10
T.3	Економічна теорія прав власності	/-	/-		/	/10
T.4	Економічна теорія контрактів	/-	/-		/	/10
T.5	Теорія трансакційних витрат	/-	/2		/	/12
Всього по модулю		/2		/2		
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття-40 хв.)						
МОДУЛЬ 2 Інституціональні теорії фірми, держави, інституціональна динаміка.						
T.6	Інституціональний аналіз ринку	/-	/-		/	/10
T.7	Інституціональні теорії фірми	/-	/-		/	/10
T.8	Інституціональна теорія держави	/-	/-		/	/15
T.9	Теорія інституційних змін	/-	/-		/10	/10
T.10	Інституціональні зміни в економіці України в період ринкових трансформацій	/2	/2		/	/19
Всього по модулю		/2	/2			/45
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття-40 хв.)						
Форма підсумкового контролю - диф. залік						
Разом годин з курсу		/4	/4	/2	/	

Методи та форми навчання. Викладання матеріалу у вигляді: бесіди, диспутів, дискусій, пояснювально-ілюстративного методу.

Основними формами навчання є лекції, семінарські заняття, індивідуально-консультативна робота під керівництвом викладача, самостійна робота здобувача вищої освіти. Для усвідомлення навчальних завдань, загального розвитку особистості, професійної підготовки передбачається використання таких методів навчання як словесний, наочний; методів організації пізнавальної діяльності (частково-пошуковий, дослідницький); методів стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); методів контролю та самоконтролю (усний, письмовий, тестування тощо).

Організація поточного та підсумкового контролю знань: засобами діагностики успішності навчання під час викладання дисципліни є розгляд теоретичних питань (усне опитування), питань понятійного апарату (у вигляді тестів), розв'язання ситуаційних задач, виконання індивідуально-консультаційної роботи (перевірка та захист індивідуально-дослідного завдання) та самостійної роботи, написання двох контрольних робіт. По закінченню вивчення навчальної дисципліни – диференційований залік.

9. Система оцінювання

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в таблиці.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3 (10) балів.

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Інституціональна економіка» для денної та заочної форми навчання

Модулі	Модуль 1 (20/10 балів)					Контрольний захід	Екзамен 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)
Загальна кількість балів за модулем № 1	20							
Теми	T1	T2	T3	T4	T5	Контрольний захід		
Відповідь на семінарських заняттях	2,5/10	2,5/-	2,5/-	2,5/-	2,5/5			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи					Контрольний захід		
Модулі	Модуль 2 (30/40 балів)							
Загальна кількість балів за модулем № 2	30					6/10		
Теми	T6	T7	T8	T9	T10	Контрольний захід		
Відповідь на семінарських заняттях	2,5/-	2,5/-	2,5/-	2,5/5	2,5/-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи					Контрольний захід		
Індивідуальна робота	5/20							
Підсумковий тестовий контроль (на порталі дистанційної освіти moodle)	5/-							

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	Зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
0-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях для денної (заочної) форми освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
2,5 (10)	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1,5 (9-6)	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань

1 (5-3)	Здобувач вищої освіти у своїй відповіді допускає помилки, плутається у твердженнях і має 4-5 помилок в тестах.
0,5 (2-1)	Здобувач вищої освіти плутається в твердженнях, не відповідає на додаткові запитання, і в тестах допускає 6 – 7 помилок, робить не точні висновки і мало активний на семінарах.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5 (10) балів.

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи для денної (заочної) форми освіти

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	
Тестовий блок	
Всього	

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання для денної (заочної) форми освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	1 (3)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання	0,5 (2-1)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0 (0)

Критерії оцінювання тестових завдань відкритого типу для денної (заочної) форми освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих аспектів та використовував для цього наукову літературу та власну думку	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень	0

Критерії оцінювання тестового блоку для денної (заочної) форми освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю відповідає на всі тестові завдання правильно	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не відповідає на тестові завдання правильно	0

Критерії оцінювання практичного (ситуаційного) завдання для денної (заочної) форми освіти

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на практичне завдання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки.	2-1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на практичне завдання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота організована у формі реферату, презентації, проекту, есе, написання тез доповідей, наукової статті і оцінюється від 0 до 5 (20) балів. Індивідуальна робота виконується і захищається студентом окремим графіком. Обсяг годин відведених на індивідуально-консультаційну роботу визначено індивідуальним планом (2 години на групу).

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти для денної (заочної) форми освіти

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Індивідуально-дослідне завдання	5 (20)

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю в сумі 100 балів. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 50 за проходження курсу.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Інституціональна економіка/ Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Мартиненко В. В. Скорик М. О., Теліщук М. М. –Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. –302 с. –(Серія «На допомогу студенту УДФСУ»; т. 77).

2. Економічна теорія / Мацелюх Н.П., Касьяненко Л.М., Максименко І.А. та ін. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2019 — 478 с. - (Серія “На допомогу студенту УДФСУ, т.56).

3. Шевчук О.А., Мацелюх Н.П., Максименко І.А. Економічна теорія: Навч. посіб. для студентів, які здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти . - К. : Видавничий центр “Кафедра”, 2017. - 220 с.

4. Сучасні економічні теорії : 2-ге вид. перероб та доп. Навч. посіб. для самостійної підготовки до курсового та комплексного державного екзамену з економічної теорії / Н. П. Мацелюх, І.А. Максименко, М.М. Теліщук та ін.. – К. «Центр учбової літератури», 2015. – 224 с.

Допоміжна:

Вільямсон Олівер Е. Економічні інституції капіталізму: Фірми, маркетинг, укладання контрактів.– К.:Видавництво «АртЕк», 2001.– 472 с.

2. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі : пер.з англ. [Текст] / М. Блауг К. : Основи, 2001.

3. Інституціональна економіка : навчальний посібник / С. Ю. Івашина, О. Ф. Івашина. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. – 132 с.

. Норт Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Пер. з англ. І. Дзюб. – К. : Основи, 2000. – 198 с.

5. Коуз Р.Г. Нобелівська лекція (1991): Інституціональна структура виробництва / Природа фірми: Походження, еволюція і розвиток 314 / Коуз Р.Г. ; пер. з англ. ; за ред. О.Е. Вільямсона, С.Дж. Вінтера. – К. : А.С.К., 2002. – С. 311.

6. Коуз Р.Г. Природа фірми: Походження / Коуз Р.Г. // Природа фірми: Походження, еволюція і розвиток ; за ред. О.Е. Вільямсона, С.Дж. Вінтера; пер. з англ. – К. : А.С.К., 2002. – С. 50. 7.

7. Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія) : навчальний посібник / М. В. Довбенко. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2005. – 336 с.

. Івашина С.Ю, Івашина О.Ф. Інституціональна економіка : навчальний посібник / С.Ю.Івашина, О.Ф. Івашина. –Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. –132с.

9. Коваленко Ю.М. Інституціалізація фінансового сектору економіки : [монографія] / Юлія Михайлівна Коваленко; Національний університет ДПС України. – Ірпінь, 2013. – 608 с.

10. Ковальчук В. М., Лі Цзе Гао, Останкова Л. А. Світова економіка, її історія та дослідники. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 524 с.

. Колесніченко І.М. Інституціональна економіка : навчальний посібник / І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненко ; за заг. ред.канд. екон. наук, доцента І. М. Колесніченко.–Х. : ХНЕУ ім.С.Кузнеця, 2015. – 236с.

12. Степаненко С.В. Інституціональний аналіз економічних систем (проблеми методології): Монографія. – К.:КНЕУ, 2008.

. Ткач А. А. Інституціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.

14. Якубенко В. Д. Базисні інститути у трансформаційній економіці: Монографія. – К. КНЕУ, 2004. – 252 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

Наукова бібліотека ДПУ. URL: <https://library.nusta.edu.ua/>

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua/>

Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>

Ліга Бізнес-Інформ. URL: www.liga.net/

Урядовий портал URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Група Світового банку та щорічне видання цієї групи. URL: www.worldbank.org

Міністерство розвитку економіки. URL: <http://www.me.gov.ua/>

Міжнародні видання:

1. Ding Business-2022. Україна в рейтингу Світового банку легкості ведення бізнесу URL: <http://edclub.com.ua/analitika/doing-business-2022-ukrayina-v-reytingu-svitovogo-banku-legkosti-vedennya-biznesu>

3. John R. Commons. Commons John R. Institutional Economics. *American Economic Review*. 1931. Vol. 21. Pp. 648–657. URL: <http://vkjournal.ru/doc/1439341>
4. Goldstein Morris, Mathieson Donald J., and Lane Timothy. Determinants and Systemic Consequences of International Capital Flows. / A Study by the Research Department of the International Monetary Fund, Occasional Paper 77, chap. 1. – Washington D.C. – March, 1991 – P. 1 – 45. – C. 21.
5. Institutional Economics: then and now. *Journal of Economic Perspectives*. 2001. Vol. 15. № 3. P. 173 – 174. URL: <https://www.iei.liu.se/nek/730A22/filarkiv-2013/del-1aandersson/1.516351/RutherfordInstEthenandnow.pdf>.
6. Williamson O.E. Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications A Study in the Economics of Internal Organization. New York: Free Press, 1983. – 283 p. URL: <http://www.amazon.com/Markets-HierarchiesAntitrust-Implications-Organization/dp/0029353602>